

## POSTANOWIENIE

10 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 10 października 2024 r. w Warszawie  
w sprawie z powództwa M. B.  
przeciwko P. spółce akcyjnej w W.  
o zapłatę,  
na skutek skargi kasacyjnej M. B.  
od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku  
z 2 lutego 2023 r., III Ca 652/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
2. zasądza od powoda M. B. na rzecz pozwanego P. spółki akcyjnej w W. kwotę 2 717 (dwa tysiące siedemset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia powodowi odpisu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

[SOP]

## UZASADNIENIE

Określone w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 2 lutego 2023 r. (sygn. akt III Ca 652/22, sygn. akt: III Cz 261/22), pełnomocnik powoda wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, podając jako podstawę przedsądu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., przy czym w *petitum* skargi jako przyczyny kasacyjne wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które wyraża się w pięciu pytaniach, a mianowicie: a) Czy w sytuacji zaprzeczenia przez powoda, iż przed zawarciem umów nie zostały mu doręczone Ogólne Warunki Ubezpieczenia ciężar dowodu wskazany w art. 6 k.c., iż przedmiotowe warunki umów zostały powodowi doręczone przechodzi na rzecz pozwanego?, b) Czy przepisy dotyczące ustalania wartości rachunku powoda w przypadku wcześniejszej rezygnacji z zawartej umowy kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają interesy powoda?, c) Czy pobieranie przez pozwanego opłat za skorzystanie z ustawowo przyznanego powodowi prawa do wypowiedzenia umowy, stanowiących ze strony pozwanego istotną barierę utrudniającą konsumentowi realizację przyznanego mu przez ustawodawcę prawa podmiotowego, kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają interesy powoda?, d) Czy potrącenie przez stronę pozwaną kwot tytułem opłaty likwidacyjnej stanowiło działanie zgodne z prawem, skoro pozwany nie przedstawił żadnego dowodu potwierdzającego na jakiej podstawie wypłacił

powodowi świadczenia w zmniejszonej kwocie?, e) Czy ochrona konsumenta przejawia się między innymi w obowiązku dokonania przez Sąd samodzielnych ustaleń czy łączące strony stosunku prawnego postanowienia umowne mogą być uznane za abuzywne?

Skargę oparto na obu podstawach kasacyjnych, tj. naruszeniu prawa materialnego (art. 385<sup>1</sup> k.c., art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c., art. 385<sup>3</sup> § 1 k.c. pkt. 17 w zw. z art. 385<sup>1</sup> i art. 396 k.c., art. 384 § 1 k.c., art. 384 § 1 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c., art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. i art. 410 k.c., art. 4 i 5 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym oraz art. 6 tej ustawy i art. 5 k.c.) oraz naruszeniu przepisów postępowania (art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c., art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 253 k.p.c.).

Na samej wstępie analizy w ramach tzw. przedsądu należy podkreślić, że skarga zawiera (w ramach podstaw kasacyjnych) zarzuty naruszenia prawa procesowego, które wprost zmierzają do podważenia dowodów oraz dokonanych ustaleń faktycznych, wbrew zakazowi wyrażonemu w art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c., co jest niedopuszczalne. Przepis ten wyraźnie zakazuje podważania dowodów oraz ustaleń faktycznych w ramach skargi kasacyjnej. Podstawami skargi kasacyjnej nie mogą być objęte zarzuty błędnych ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego za niedopuszczalne uznano podnoszenie w postępowaniu kasacyjnym zarzutu - zawartego w skardze kasacyjnej - naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który wprost dotyczy oceny dowodów (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 76 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, niepubl., z 8 maja 2008 r., V CSK 579/07, niepubl., z 16 listopada 2012 r., III CSK 73/12, niepubl., z 14 lutego 2013 r., II CSK 292/12, niepubl., z 23 czerwca 2016 r., V CSK 536/15, niepubl. i z 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17, niepubl.). W ramach kontroli kasacyjnej Sąd Najwyższy nie kontroluje samej oceny dowodów, a jedynie jej legalność. Skarżący może zakwestionować sposób zebrania materiału dowodowego z naruszeniem przepisów regulujących postępowanie dowodowe, w takim wypadku obowiązkiem skarżącego jest przytoczenie tych przepisów i wyjaśnienie, jaki wpływ na treść rozstrzygnięcia to

naruszenie miało (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 listopada 2005 r., I CK 178/05). Skarżący może zatem dążyć do wykazania wadliwości poczynionych ustaleń faktycznych powołując się na mające istotny wpływ na wynik sprawy naruszenie przepisów postępowania, które nie sprowadza się bezpośrednio do oceny dowodów.

Na tym tle, przechodząc do analizy przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy w pierwszym rzędzie zauważyć, że podstawą wniosku skarżącego jest art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Jednakże zarówno w części wstępnej, jak i w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ograniczono się do sformułowania zagadnień prawnych, co stanowi błąd konstrukcyjny. Zaniechano wskazania na potrzebę wykładni przepisu, co sugeruje, że podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest jedynie pkt 1 tego przepisu. Przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o których mowa w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., wykazują się natomiast merytoryczną odmiennością. Przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej z powołaniem się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga wykazania przez skarżącego, że w sprawie występuje zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Natomiast przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy. W świetle zarówno samego brzmienia treści przepisu art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., jak również charakterystyki prawnej obu przesłanek uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, o których mowa w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., ich

odmienność powinna również znaleźć odzwierciedlenie w treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. W uzasadnieniu tym powinny zostać osobno wyodrębnione, a odrębny wywód jurydyczny powinien wykazywać istnienie w sprawie zagadnienia prawnego oraz istnienie potrzeby wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera zatem wadę konstrukcyjną polegającą na pominięciu odrębności obu wskazanych w nich przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) i zawarciu w istocie jednego wywodu obejmującego odniesienie do postawionych w części wstępnej pytań, które mają stanowić istotne zagadnienia prawne, które krótko uzasadniono. Nie zawarto natomiast odrębnej argumentacji na temat potrzeby wykładni przepisów prawa, nie zostały one też odrębnie wskazane. Brak jest szczegółowej argumentacji, która uzasadniałaby, że istnieje potrzeba dokonania wykładni przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie. Ponadto, skarżący nie przedstawił żadnych rozbieżności w orzecznictwie sądów, które mogłyby wskazywać na konieczność zmiany dotychczasowej wykładni przepisów prawa. W związku z tym, uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest niekompletne i nie spełnia wymogów określonych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.

Odnosząc się natomiast do sformułowanych przez skarżącego pytań, gdyż tym zakresie jedynie by można oceniać wobec zaprezentowanego uzasadnienia podstawy do przyjęcia skargi kasacyjnej, należy uznać, że skarżący nie sprostął obowiązkowi wykazania, iż w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne w sposób zgodny z konsekwentną i utrwaloną wykładnią przepisu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. W świetle ugruntowanego orzecznictwa skuteczność powołania się na tę przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zależna jest nie tylko od wyartykułowania przez stronę skarżącą zagadnienia prawnego, ale również niezbędne jest wywiedzenie w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentów jurydycznych wskazujących na występowanie rozbieżności interpretacyjnych przy rozstrzyganiu przedstawionego zagadnienia

(zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17, niepubl., z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, niepubl. oraz z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Kwestia taka powinna spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, niepubl. oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12, niepubl.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, niepubl. oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12, niepubl.). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym stosowania prawa. W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego. Konieczne jest również zaproponowanie możliwych (odmiennych) odpowiedzi na postawione pytanie. Ograniczenia się do sformułowania pytania, wymagającego zdaniem skarżącego udzielenia odpowiedzi, nie wypełnia zatem dyspozycji wskazanego przepisu. (zob. m.in. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, niepubl., z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, niepubl., z 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, niepubl. oraz z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, niepubl.).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej brak jest odpowiedniej argumentacji jurydycznej i wyczerpującego uzasadnienia argumentów przemawiających za jej przyjęcie do rozpoznania przez Sąd Najwyższy. Uzasadnienie wniosku jest w dużej mierze oderwane od rozważań Sądów obu instancji, co trafnie podniesiono w odpowiedzi na skargę. Co zaś istotne, *in casu*

w toku postępowania powód nie przedłożył treści umów, których kwestionował, uniemożliwiając Sądom obu instancji ich zbadanie. Brak treści umów uniemożliwia sądowi ocenę, czy postanowienia dotyczące opłaty likwidacyjnej są niedozwolone. Należy podkreślić, że nie można dokonać abstrakcyjnej kontroli tych postanowień umownych bez konkretyzacji, o które dokładnie chodzi. Formułując zagadnienie prawne w odniesieniu do postanowień umowy konieczne jest precyzyjne wskazanie, które postanowienie jest przedmiotem analizy, oraz wykazanie tego stosowną dokumentacją. Konkludując, z uwagi na przyczynę negatywnego rozstrzygnięcia przez Sądy obu instancji o powództwie dochodzonym przez powoda wskazane w skardze kasacyjnej zagadnienia prawne nie są przydatne dla rozstrzygnięcia o jej zasadności.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 98 § 1<sup>1</sup>, 3-4, art. 99, art. 391 § 1 i art. 398<sup>21</sup> oraz przepisów § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

(A.G.)

[ał]